

گزارش اختصاصی از مهدی سلامت - کارشناس فرهنگی روزنامه جهان اخبار؛

فرهنگ و تاریخ خوزستان: گهواره تمدن ایران

آثار ثبت شده در یونسکو ۰۱ زیگورات چغازنبیل (شوشتر):
نیایشگاه ایلامی مربوط به ۱۲۵۰ پیش از میلاد ۲. شهر
تاریخی شوش: یکی از کهن‌ترین شهرهای جهان ۳.
سازه‌های آبی شوشتر: سیستم پیچیده آبیاری دوره
ساسانی

دیگر آثار مهم

آرامگاه دانیال نبی در شوش

قلعه سلاسل در شوشتر

کاخ آپادانا در شوش

موزه آبادان: قدیمی‌ترین موزه ایران در جنوب کشور

پل سفید اهواز: نماد مدرن شهر اهواز

دانشگاه جندی‌شاپور

این دانشگاه که در دوره ساسانیان تأسیس شد، یکی از
نخستین مراکز دانشگاهی جهان بود که در آن پزشکان
ایرانی، یونانی، هندی و رومی تدریس و تحقیق می‌کردند.
پس از اسلام نیز این مرکز علمی به فعالیت خود ادامه
داد.

مراکز علمی معاصر

خوزستان امروز دارای دانشگاه‌های معتبری مانند:

دانشگاه شهید چمران اهواز

دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور

دانشگاه صنعت نفت

دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات خوزستان

چالش‌های معاصر - محیط زیست- خشک شدن تالاب‌ها

به دلیل سدسازی‌های بی‌رویه و تغییر الگوی آب-آلودگی

آب کارون به دلیل پساب‌های صنعتی و شهری-توفان‌های

گردوغبار که کیفیت زندگی را تحت تأثیر قرار داده‌اند.

اجتماعی و اقتصادییکاری به ویژه در بین جوانانتفاوت

در توسعه بین شهرها و روستاهامسائل قومی و ضرورت

گفت‌وگوی بیناfrهنگیآینده خوزستانخوزستان با تکیه

بر تاریخ غنی، تنوع فرهنگی و منابع طبیعی، پتانسیل

تبدیل شدن به یکی از پیشروترین استان‌های ایران را

دارد. سرمایه‌گذاری در بخش‌های زیر می‌تواند آینده

درخشانی را برای این منطقه رقم بزند:توسعه گردشگری

فرهنگی و تاریخیصنایع تبدیلی کشاورزبانرژهای

تجدیدپذیرتقویت زیرساخت‌های آموزشی و پژوهشی

نتیجه‌گیری

خوزستان سرزمین تضادها و هماهنگی‌هاست: تاریخ کهن

و مدرنیته، کویر و رودخانه، تنوع قومی و وحدت ملی.

این استان نه تنها به دلیل منابع نفت و گاز، بلکه به

دلیل سرمایه انسانی و میراث فرهنگی بی‌نظیرش، جایگاه

ویژه‌ای در ایران دارد. حفظ این میراث و هدایت آن به

سوی آینده‌ای پایدار، نیازمند عزم ملی و مشارکت مردم

خوزستان است.

دشداشه و عقال برای مردان عرب

چوقا برای مردان بختیاری

عبایه (چادر سیاه) برای زنان عرب

پوشش رنگین برای زنان بختیاری

آیین‌ها و جشن‌ها

عید فطر و قربان: با شکوه خاصی بر گزار می‌شود. محرم

و صفر: آیین‌های سوگواری به ویژه در میان شیعیان و

عرب‌ها با مراسم خاصی مانند سینه‌زنی، زنجیرزنی و

تعزیه همراه است. جشن‌های نوروز: با آیین‌های خاص

منطقه. موسیقی و رقص‌های محلی در عروسی‌ها و

جشن‌ها.

صنایع دستی

گلیم‌بافی و قالی‌بافی در میان عشایر بختیاری

حصیربافی از برگ خرما در مناطق جنوبی

لنج‌سازی در بنادر خلیج فارس

سفالگری در شهر شوش

میراث فرهنگی و تاریخی

کشاورزی و منابع

خوزستان با داشتن خاک حاصلخیز و آب کافی، به

انبار غله ایران معروف است. نیشکر، خرما، مرکبات و

صیفی‌جات از مهم‌ترین محصولات کشاورزی منطقه

هستند. علاوه بر نفت و گاز که بخش عمده‌ای از ذخایر

کشور را تشکیل می‌دهند، منابع دیگری مانند سیمان و

نمک نیز در این استان وجود دارد.

موسیقی و رقص‌های محلی

موسیقی خوزستان آمیزه‌ای از نواهای مختلف است:

موسیقی عربی: با سازهای مانند تمبیره، دمام

خاصی یافت.

دوره معاصر

کشف نفت در مسجدسلیمان در سال ۱۲۸۷ ه.ش توسط

ویلیام ناکس دارسی، تحول عظیمی در خوزستان ایجاد

کرد. این امر سبب ورود تکنولوژی جدید، مهاجرت نیروی

کار و تغییرات اجتماعی گسترده شد. خوزستان در هشت

سال جنگ تحمیلی، به دلیل هممرزی با عراق، بیشترین

آسیب‌ها را متحمل شد و شهرهایی مانند خرمشهر،

آبادان و سوسنگرد به طور کامل یا جزئی ویران شدند که

بازسازی آنها سال‌ها به طول انجامید.

جغرافیای طبیعی و منابع

کارون، طولانی‌ترین رودخانه ایران، شاه‌رگ حیاتی

خوزستان است. این رودخانه به همراه رودخانه‌های

کر خه، دز و اروندر، شبکه آبی گسترده‌ای را تشکیل داده‌اند

که اساس کشاورزی منطقه را فراهم می‌کنند. تالاب‌های

بین‌المللی همچون هورالعظیم و شادگان نیز از اهمیت

اکولوژیکی بالایی برخوردارند.

خوزستان، این نگین جنوب غربی ایران، تنها یک استان
نیست؛ بلکه گهواره تمدنی است که تاریخ کهن ایران
زمین را در خود جای داده است. با وسعتی حدود
۶۴/۰۵۷ کیلومتر مربع و مرکزیت شهر اهواز، این استان
به دلیل موقعیت جغرافیایی خاص، منابع طبیعی غنی
و تاریخ پرفرازونشیب، همواره نقش تعیین‌کننده‌ای در
تاریخ ایران ایفا کرده است. این مقاله به بررسی عمیق
تاریخ، فرهنگ و تمدن این منطقه می‌پردازد.

تاریخ خوزستان از دوران باستان تا امروز

✳ دوران باستان و تمدن ایلام
خوزستان خاستگاه یکی از کهن‌ترین تمدن‌های جهان،
تمدن ایلام، است که از حدود ۲۷۰۰ پیش از میلاد تا
۶۴۰ پیش از میلاد در این منطقه شکوفا شد. پایتخت
این تمدن، شهر شوش، یکی از مهم‌ترین شهرهای دنیای
باستان بود. ایلامی‌ها دارای خط میخی خاص خود بودند
و آثار باقی‌مانده از آنها همچون زیگورات چغازنبیل
(دوراوتناش)، که در فهرست میراث جهانی یونسکو ثبت
شده، گواه پیشرفت چشمگیر معماری و مهندسی این
تمدن است.

دوره هخامنشیان

با فتح ایلام توسط آشوربانیپال آشوری در ۶۴۰ پ.م،
این تمدن رو به زوال رفت. اما در دوره هخامنشیان،
شوش دوباره رونق گرفت و به عنوان یکی از پایتخت‌های
امپراتوری هخامنشی (همراه با تخت جمشید، بابل و
همدان) انتخاب شد. کتیبه‌های داریوش بزرگ در شوش،
از اهمیت این شهر در اداره امپراتوری وسیع هخامنشی
حکایت دارد.

دوره اشکانی و ساسانی

در دوره اشکانیان، خوزستان به دلیل موقعیت تجاری،
اهمیت خود را حفظ کرد. در عصر ساسانیان نیز این
منطقه یکی از مراکز مهم کشاورزی و اقتصادی ایران
بود. سیستم آبیاری پیچیده و قنات‌های این دوره،
نشان از پیشرفت فنون کشاورزی در منطقه دارد. شهر
جندی‌شاپور در این دوره بنیان گذاشته شد و به یکی از
مراکز علمی مهم جهان تبدیل گشت.

پس از اسلام

فتح خوزستان توسط اعراب مسلمان در قرن هفتم میلادی،
فصل جدیدی در تاریخ این منطقه گشود. اگرچه در ابتدا
تغییرات فرهنگی و زبانی رخ داد، اما به تدریج خوزستان در
تمدن اسلامی ادغام شد و دانشمندان بزرگی از این منطقه
برخاستند. در دوره صفویه، خوزستان به دلیل نزدیکی به
عتبات عالیات و راه‌های تجاری، اهمیت اقتصادی و مذهبی

